Valentina Juravliova[1]

FĂURITORUL ATLANTIDEI

Traducerea de Igor Block[2]

[1] Валентина Журавлева (17.07.1933-12.04.2004)

[2] A apărut în limba română în Colecția Povestiri Ştiințifico-Fantastice nr. 275/1 mai 1966.

Vântul mână pe deasupra oceanului valurile cenuşii ale norilor. Norii se târăsc jos de tot, atingând catargele navelor, se învălmăşesc cu fumul vulcanului şi dispar în zare.

Undeva, lateral, se află Atlantida. Nu se vede din hubloul cabinei. Dar, în răstimpuri se aude un bubuit nefiresc de prelung; e vulcanul în acțiune. Torentele de lavă se prăvălesc în ocean şi perdeaua de vapori, fum şi cenuşă sfârtecată de fulgere ascunde vederii Atlantida.

„Irkutsk" a încercat în două rânduri să se apropie de insulă şi de fiecare dată fără succes. Trebuie să aşteptăm. Erupția va înceta, lava se va solidifica şi vântul va împrăştia norii de cenuşă. Deocamdată însă trebuie să aşteptăm.

Mă plimb încoace şi încolo prin cabină şi-mi amintesc totul.

S-a întâmplat acum trei luni. De dimineață soarele a răsărit purpuriu, difuz. Uraganul s-a dezlănțuit pe la prânz. „Dingo" se scufundase la o adâncime de 150 de metri. Aici agitația valurilor nu se simțea aproape de loc. Abia acum am înțeles de ce Zavitaev prefera să facă lucrurile cele mai importante în submarinul mic şi neîncăpător, şi nu pe bordul vasului de linie „Irkutsk", baza principală a expediției.

În camera-ecluză se făceau pregătiri pentru coborârea celor doi roboți-scafandri care ne mai rămăseseră. Nu mă îndoiam că aveam să-i pierdem şi pe ei, ca şi pe ceilalți şase. Dar pe mine nu mă întreba nimeni.

M-am strecurat în compartimentul de la pupă, care ne servea, de salon. Revzin stătea la o măsuță metalică. În ajun ne înțeleseserăm să-i mai citesc câteva capitole din manuscrisul romanului.

Ştiam bine că nu voi termina niciodată romanul acesta. După întâlnirea cu Zavitaev s-au schimbat multe. Începusem să mă îndoiesc de existența Atlantidei. Dar nu mă gândeam la roman. Pur şi simplu Revzin ştia să asculte, şi asta e o

mare artă; în orice caz, din punctul de vedere al scriitorului.

Revzin era aproape de două ori mai în vârstă decât mine. Semăna uimitor că un şef de echipaj de pe vremuri. Avea tot ceea ce se obişnuieşte să se arate în astfel de cazuri pe ecranele cinematografelor: un corp masiv şi greu, nişte pumni colosali, o bărbie pătrată, mişcările lente. Dar ochii lui ştergeau îndată această impresie. Puțin vicleni, veseli şi blânzi, inteligenți, privind dincolo de cuvinte, ochii aceştia îl dădeau în vileag pe adevăratul Revzin - un inginer talentat, un om cu o inteligență sclipitoare, înzestrat cu o cultură oarecum demodată, dar aleasă.

Mă aştepta.

— Zavitaev pregăteşte roboții? m-a întrebat. Auzindu-mi răspunsul, s-a strâmbat. O să-i piardă...

Aşa credeam şi eu, dar mă interesa părerea unui specialist.

— De ce, Pavel Danilovici? l-am întrebat.

A strâns din umeri:

— Asta-i automatică!

Rostise cuvintele acestea pe un ton nu tocmai aprobativ.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că roboții sunt dirijați prin ultrasunete. Or, atunci când robotul pătrunde adânc în craterul vulcanului... ştii ce se întâmplă? Unda acustică se izbeşte de stâncă şi dirijarea nu se mai poate face bine.

— Dar roboții au şi un sistem de dirijare independent, cibernetic.

Revzin a dat din mână:

— Toată maşinăria asta cibernetică funcționează în ultimă instanță după un program întocmit de om. Omul însă nu ştie aproape nimic despre marile adâncimi. De aceea şi maşina se orientează prost. Dacă, bunăoară, îi iese înainte un balaur..., a zis râzând.

— Şi dumneata crezi una ca asta?

— Sunt scafandru! După tonul cu care mi-a răspuns, mi-am dat seama că o credea. O vreme am rămas tăcuți. Ei hai, a zis apoi Revzin, citeşte.

Am deschis manuscrisul.

*

Capitolele acestea le-am scris aproape cu doi ani în urmă. Pe-atunci se purta o discuție cu privire la locul unde se afla insula scufundată. Cei mai mulți savanți plasau Atlantida dincolo de Strâmtoarea Gibraltar, în Oceanul Atlantic. Potrivit unei alte ipoteze, Atlantida sc afla în partea răsăriteană a Mării Mediterane. Versiunea aceasta a lansat-o pentru prima oară, la mijlocul secolului trecut, savantul rus Norov, care a observat că în scrierile autorilor greci şi romani noțiunile de „Atlant" şi „Atlantia" sunt legate tocmai de partea răsăriteană a Mării Mediterane.

Cercetând diferite materiale care aveau într-un fel sau altul vreo contingență cu Atlantida, mi-a atras atenția un amănunt care pleda în favoarea lui Norov şi a adepților săi. Dacă e să dăm crezare legendei povestite de Platon, atlanții intenționau să cucerească Grecia şi Egiptul. O insulă aflată în partea de răsărit a Mării Mediterane se învecinează cu amândouă aceste țări, aşa că un astfel de război apare pe deplin verosimil. Dacă însă Atlantida se afla dincolo de Gibraltar, e greu să admitem că atlanții au pornit războiul cu Grecia fără să fi cucerit mai întâi Spania, Italia şi litoralul nord-vestic al Africii. Dar în acest caz, pieirea Atlantidei n-ar fi însemnat şi pieirea statului atlanților. Statul acesta n-ar fi putut să dispară fără urmă dacă oştile lui ar fi mers de la Gibraltar până în Grecia. De aceea, e mai logic să presupunem că Atlantida era o insulă relativ mică, aflată aproape de țărmurile Greciei şi Egiptului. Se prea poate ca insula Creta din zilele noastre să fi fost o parte a Atlantidei scufundate cândva.

Pe această presupunere se baza şi romanul meu. Scriam

lesne şi aş fi terminat de mult cartea dacă nu mă întâlneam cu Zavitaev. Am venit la el să-l consult într-o chestiune pur tehnică şi am plecat perfect conştientă că această carte e inutilă.

Zavitaev nu credea în Atlantida şi eu n-am putut să-i dovedesc nimic. M-a combătut cu o măiestrie surprinzătoare. A pus față în față ambele ipoteze şi le-a desființat pe fiecare cu concluziile ce decurgeau din cealaltă. „Gândeşte-te, mi-a spus, adepții ipotezei atlantice invocă acest argument: capitala Atlantidei descrisă de Platon seamănă cu oraşul Tenohtitlan al aztecilor: de-aici se trage concluzia că aztecii i-au imitat pe atlanți. Dumneata susții că Atlantida seamănă ca două picături de apă cu Knossa, capitala regelui Minos al Cretei, dezgropată de arheologi. Cine are dreptate? Şi unii şi alții. Asta e! Atlantida descrisă de Platon se aseamănă cu orice oraş din acea epocă. Asta dovedeşte cel mai bine că Atlantida e un mit. Aşa încât căutarea ei e inutilă. Dar un astfel de oraş poate fi creat".

Țin minte că în primul moment m-a mirat foarte mult cuvântul „creat". Mi s-a părut chiar că Zavitaev nu s-a exprimat bine. Dar el se gândea într-adevăr la crearea unei Atlantide!

Acum ideea lui Zavitaev îmi apare perfect logică. Atunci însă am rămas uluită. Am încercat chiar să ridic obiecții. Zavitaev zâmbea. Eu nu ştiam că proiectul lui fusese deja aprobat...

De ce nu-mi venea să cred? Greu de spus. Chiar şi în secolul nostru neobişnuit, ideea lui Zavitaev era prea din cale-afară de surprinzătoare şi de îndrăzneață. Zavitaev propunea să facă insule artificiale pe calea erupției dirijate a vulcanilor.

Atunci când erup vulcanii submarini, uneori se formează într-adevăr mici insule. Ştiam asta. Dar Zavitaev mergea mult mai departe. El spunea că în principiu e posibil se

provoace o scurgere a magmei în orice punct al oceanului şi propunea o metodă de calcul care, după părerea lui, făcea să se prevadă proporţiile şi rezultatele erupţiei. Zavitaev vorbea despre noi porturi în ocean, despre istmuri artificiale (de exemplu, în Strâmtoarea Behring, între Asia şi America). Mai mult decât atât, el avea în vedere modificarea climei prin formarea unor bariere de protecţie care să devieze curenţii reci. În sfârşit, el prevedea, în condiţii climaterice prielnice, amenajarea unor noi teritorii.

Ne-am despărţit în seara aceea fără să fi căzut de acord. Dar să mă mai întorc la roman nu puteam. Problema căutării legendarei Atlantide pălise înaintea ideii cutezătoare a lui Zavitaev. De altfel, Zavitaev mi-a spus încă pe atunci că primei insule artificiale îi va da numele de Atlantida...

Nu era uşor să renunţ la romanul aproape gata scris. Am încercat să întorc altfel subiectul, dar n-am izbutit să fac nimic. Am încercat să introduc alţi eroi, şi în primul rând pe Zavitaev însuşi, dar tot degeaba. Atunci am abandonat manuscrisul timp de aproape doi ani. Pe urmă m-a căutat Zavitaev. M-a convins repede. În aceeaşi zi am luat avionul spre Vladivostok. În ziua următoare eram pe bordul lui „Dingo". Manuscrisul l-am luat totuşi cu mine...

*

— Mda, a zis Revzin când am sfârşit de citit capitolul. Apoi: Ia spune-mi, ce fel de scafandre poartă eroii dumitale porniţi în căutarea Atlantidei?

— Scafandre superdurabile.

— Super... cum?

— Superdurabile, am repetat.

Revzin a râs:

— Uite, asta e! Dumitale ţi se pare că e destul să adaugi cuvântul „super" şi totul se explică. Ce de-a „super"-uri mai sunt şi în povestirile fantastice din zilele noastre! Super-rapide, super-puternice, superdurabile...

— Deranjez?

Nici n-am băgat de seamă când a intrat Zavitaev. Stătea la uşă cu mâinile vârâte adânc în buzunarele pantalonilor şi se uita la noi cu o privire ironică.

— Roboții se apropie de craterul vulcanului, zise el încet. Dacă eterna dispută nu are de suferit...

— Câtuşi de puțin, a răspuns Revzin.

Am trecut în compartimentul vecin. Aici se aflau aparatele de dirijare a roboților-scafandri. Pe un ecran îngust se profila o rază puternică, legănându-se uniform; era un teleemițător, fixat de unul dintre roboți. Viteza de coborâre era mare şi nu puteam desluşi peştii care nimereau în raza de lumină.

— Până la crater au mai rămas trei sute de metri, zise operatorul de la tabloul de comandă.

Era un tânăr de vreo nouăsprezece ani. Pe chipul său se citea tulburarea. De altfel cu toții aveam emoții. Planul minuțios elaborat de Zavitaev era în pericol.

*

Aici va trebui să spun câteva cuvinte despre situația care se crease.

Scoarța Pământului e mult mai subțire sub apa oceanului. Iată de ce alegerea fundului oceanic pentru prima erupție artificială era pe deplin justificată. Dar Zavitaev a făcut şi pasul următor: el a hotărât să lucreze înăuntrul craterului unui vulcan submarin stins. Asta scurta drumul spre magmă.

În Oceanul Pacific există mulți vulcani submarini vechi. După îndelungi cercetări. Zavitaev a ales unul dintre ei, pe care l-a numit Pluton. În acest loc oceanul avea o adâncime de cinci kilometri. Pluton era înalt de aproape doi kilometri. Coşul vulcanic, umplut cu apă, cobora până la o adâncime de opt kilometri, deci ajungea cu şase kilometri mai jos de fundul oceanului. Într-un an şi jumătate, instalațiile automate de foraj, montate de roboții-scafandri, au mai forat

alți şapte kilometri. Restul trebuia să-l facă o explozie dirijată. Pregătirile pentru explozie erau pe sfârşite, când s-a întâmplat accidentul cu prima pereche de roboți. Au fost coborâți alți doi, dar şi aceştia s-au pierdut. Apoi încă doi... Acum se apropiau de craterul lui Pluton ultimii doi roboți. Alții nu se mai aflau nici pe submarin şi nici la bază.

Raza de pe ecranul televizorului se propti în creasta întunecată a lui Pluton. Abia acum am observat într-un colț al ecranului contururile difuze ale celuilalt robot. Cobora în crater. Semăna cu o caracatiță; avea corpul sferic, cu patru lentile care-i slujeau drept ochi şi cu cinci tentacule metalice flexibile.

— Deşi au pătruns în crater, roboții continuă să fie dirijați, spuse Revzin şi apoi întrebă: de ce?

— Suntem în legătură prin fir direct, răspunse Zavitaev. De data aceasta o să vedem ce se întâmplă cu ei. Încrețindu-şi fruntea, Zavitaev se uita la ecranul televizorului. Era calm.

— S-a întâmplat ceva cu numărul şapte! exclamă operatorul.

Pe tabloul de comandă clipiră becurile de semnalizare. M-am aplecat deasupra ecranului. Se vedea cum robotul (a cărui imagine se mărea cu repeziciune) se legăna şi-şi agita febril tentaculele metalice.

— Măriți viteza de coborâre a numărului opt, spuse încet Revzin. Poate izbutesc să se strecoare.

— Nu (Zavitaev se uită atent la ecran). Trebuie să ştim ce s-a întâmplat. Asta ne interesează înainte de toate.

Pe ecran se petrecea ceva ciudat. Robotul care dădea disperat din tentacule se lupta cu cineva. Era ceva ca un dans fantastic... Desluşeam bine cele mai mici detalii ale robotului, vedeam distinct şi pereții stâncoşi ai craterului, dar acela care atacase aparatul rămânea nevăzut. Probabil că făptura aceea invizibilă se deplasa cu o viteză colosală,

pentru că robotul se zbătea într-o parte şi într-alta, repezindu-şi tentaculele când în sus, când în jos.

Maşina lupta cu îndârjire pentru existența ei, şi această luptă avea în ea ceva tragic.

— Aprinde lanternele ultraviolete, ordonă Zavitaev.

— Legătura cu numărul şapte s-a pierdut, anunță operatorul.

— Atunci la celălalt! spuse repede Zavitaev.

Aproape în aceeaşi clipă am văzut apărând pe ecran trei bizare siluete luminoase. Nu le-am putut desluşi bine. Una dintre ele a acoperit ecranul, imaginea s-a clătinat brusc şi ecranul s-a stins.

— Atât a fost! spuse încet Revzin. Lighioanele astea l-au atacat pe numărul opt.

Zavitaev declară:

— Aşteptăm vreo patruzeci de minute. Dacă roboții izbutesc să se smulgă, au să însă la suprafață... Pregăteşte scafandrele, Pavel Danilovici.

— Eşti gata să rişti?

— Da. Cu roboții nu mai e nimic de făcut. Trebuie să intervină omul.

Vocea lui Zavitaev venea de undeva de departe. Pierdusem senzația realului. Totul se petrecuse mult prea repede.

— Cobor singur, spuse după un răstimp Zavitaev. Va fi o recunoaştere. Dacă reuşesc să ajung la fundul craterului, voi semnaliza. Atunci să vină toți... toți cei care pot şi care vor. Singur n-am să pot face față.

— E-n regulă, se învoi Revzin. Apoi, după ce-şi consultă ceasul: Peste douăzeci de minute scafandrele vor fi gata.

*

M-am dus cu Revzin, pentru că nu voiam să-l stingheresc pe Zavitaev.

Scafandrele lui Revzin stăteau atârnate într-un dulap. Erau nişte salopete negre, cu căştile cilindrice, rotunjite în

vârf. Aparatele de respirație, vârâte în burdufuri, stăteau separat, în nişte rafturi.

Revzin îşi văzu de lucru cu scafandrele. După vreo cincisprezece minute se uită la mine cu coada ochiului şi mă întrebă:

— Care va să zică în romanul dumitale scafandrele sunt superdurabile?

— Super! i-am răspuns înveselită.

— Vezi, dumneata ai scris în roman „scafandre superdurabile" şi cu asta ai impresia că ai spus totul. Pentru mine, însă, scafandrele sunt tot aşa de superbe ca şi statuile lui Michelangelo, ca pânzele lui Repin sau ca muzica lui Beethoven. Țin minte şi acum ziua când am luat pentru prima oară în mână un scafandru. Era o veche mască japoneză. Apoi am coborât sub apă în diferite scafandre, am proiectat eu însumi scafandre şi chiar îmi închipuiam că ştiu şi înțeleg totul despre ele. Şi iată că într-o bună zi a apărut Zavitaev. A venit la mine, la biroul de proiectări, şi mi-a spus: „E nevoie de un scafandru pentru coborârea la adâncimea de douăzeci de kilometri". I-am spus, zâmbind ironic, că, din păcate, adâncimea maximă a oceanului nu trece de unsprezece kilometri. A ridicat din umeri: „Asta n-are importanță. Noi vom coborî în craterele vulcanilor submarini". Nu ştiam încă de ce trebuiau ei să coboare în aceste cratere, dar l-am crezut pe Zavitaev de la primele cuvinte. Drace, nimeni înaintea lui nu s-a gândit că cea mai mare adâncime nu e în depresiunile oceanelor, ci în craterul vulcanilor submarini stinşi!... Scafandrele astea - am lucrat la ele trei ani - îmi amintesc nu ştiu cum de Zavitaev însuşi... Poate prin cutezanța lor. Ia pune mâna şi dumneata.

Nu sunt specialistă în scafandre, dar m-a uimit faptul că salopetele erau subțiri şi elastice. Scafandrele de mare adâncime sunt totdeauna dure, cu un înveliş blindat. Sunt, desigur, şi scafandre moi, în care presiunea apei se

echilibrează cu presiunea aerului; la o sută de metri adâncime - zece atmosfere. În aceste condiții chiar şi omul cel mai rezistent nu poate sta decât câteva minute... Ei bine, scafandrele astea destinate pentru o coborâre la douăzeci de kilometri (două mii de atmosfere!) erau mai moi decât cele mai obişnuite hidrocostume...

— Nu, scafandrul nu e moale, zise Revzin, satisfăcut de efectul produs. Mai exact, este şi nu este moale. Cu cât pătrunde mai adânc, cu atât devine mai dur. Chestiunea e mai simplă decât îți poți închipui. Învelişul se compune din două straturi. La exterior e din plastic, deci durabil şi bun izolant. La interior e metalic. De fapt e din staniol, dar dintr-un staniol dur. În timpul coborârii, staniolul se încarcă cu electricitate, cu curent pozitiv de la un generator electrostatic. Sarcinile cu acelaşi semn se resping. Fiecare sector al învelişului caută să respingă sectorul opus. Asta în locul presiunii interioare a acrului. Iar sarcinile statice nu-i dăunează omului...

Era cât se poate de simplu. Un singur lucru m-a pus pe gânduri - motorul. Era alcătuit dintr-un sistem de electromagneți care puneau în mişcare oscilatorie o paletă metalică flexibilă, asemănătoare aripioarei de pe spate sau cozii unui peşte.

— Natura e un bun constructor, urmă Revzin. Nu degeaba a înzestrat ea peştii cu aripioare din astea. Cu o asemenea jucărie la scafandru poți atinge o viteză până la zece noduri...

Zbârnâitul telefonului îl opri să-şi sfârşească vorba. Telefona Zavitaev; eram aşteptați în camera-ecluză.

*

Aici, în afară de Zavitaev, se mai aflau Samarin, căpitanul lui „Dingo”, Ermakov, ajutorul lui Revzin, şi Gorodețki, unul dintre colaboratorii lui Zavitaev.

Între timp, Zavitaev chibzuise de bună seamă totul până în cele mai mici amănunte. Dădea dispoziții uluitor de precise şi lapidare.

— Nu iau eu mine teleemițătorul, zise întorcându-se spre căpitan. Vom menține însă legătura prin hidrotelefon.

— Am coborât o cameră de televiziune, îl informă Samarin. Vă vom observa... până la crater.

— Bine, dădu din cap Zavitaev. În cazul acesta suntem gata... Dă-mi scafandrul, Pavel Danilovici.

Revzin şi Ermakov aduseră scafandrul. M-am uitat la Zavitaev cum îşi punea salopeta neagră. Fără îndoială că înfrunta un mare risc; dispariția roboților nu se datora unei simple întâmplări. Dar nici Zavitaev şi nici cei care-i dădeau acum o mână de ajutor nu pomeniră nimic de primejdie.

Ermakov fixă pe pieptul lui Zavitaev aparatul de respirat. Revzin îi dădu ranița cu paleta aceea metalică; în raniță se aflau generatorul electrostatic şi acumulatoarele. Spre mirarea mea a mai apărut un accesoriu al scafandrului de care nu ştiam. Era un mic balon de culoare portocalie, pe care Ermakov îl ataşă la aparatul de respirat. De la balon porneau două furtunuri metalice flexibile, prevăzute cu... pistoale. Erau nişte pistoale de model vechi, aş zice de operetă, cu țevi lungi, răsfrânte la capăt.

Revzin îi întinse lui Zavitaev casca.

— Stai puțin, spuse Zavitaev şi se întoarse spre mine. Uite ce e; când am să ajung la fundul craterului, mă va urma cel de-al doilea grup. N-am nimic împotrivă dacă cu grupul acesta ai să mergi şi dumneata.

Era ceva atât de surprinzător, încât n-am putut să-i răspund nimic.

— Nu mă pricep la literatură, urmă Zavitaev, dar cred că poți să scrii ceva ca lumea numai după ce vezi cu propriii tăi ochi...

Revzin îl ajută să-şi pună casca.

*

La postul central al submarinului era întuneric şi înghesuială. Lumina fusese stinsă că să se poată vedea imaginea de pe ecranul televizorului.

Zavitaev cobora aproape vertical. Raza reflectorului de la pieptul său şi fasciculele de lumină aruncate de farurile teleemițătorului străpungeau anevoie bezna adâncă. Viteza de coborâre era atât de mare, încât teleemițătorul susținut de cabluri şi echipat cu un motor de manevră abia se ținea după Zavitaev.

În liniştea din jur bâzâi difuzorul şi se auzi limpede vocea calmă a lui Zavitaev:

— Adâncimea doi kilometri. Scafandrul funcționează excelent. Cum mă auziți?

Gorodețiki se grăbi să răspundă:

— Vă auzim bine. Numai vizibilitatea e cam proastă. Telecamera se agită. Ați găsit ceva interesant?

Zavitaev răspunse cu întârziere, râzând:

— Din fericire, încă n-am găsit nimic - nici calmari, nici rechini...

Din nou se înstăpâni tăcerea. După vreo trei minute, Revzin se aplecă deasupra ecranului şi zise cu glas răguşit:

— Ei, uite şi rechinii! Aprindeți farurile laterale ale telecamerei; avertizați-l pe Zavitaev.

Pe ecran se aprinseră două raze late. Am văzut rechinii. Erau vreo cinci. Se roteau în jurul telecamerei. L-am întrebat pe Revzin dacă nu se poate întreprinde ceva. A clătinat din cap:

— Nu e nici un pericol. Trebuia numai să-l avertizăm pe Zavitaev.

Între timp, cârdul de rechini lăsase telecamera şi se precipitase în jos, spre Zavitaev. Erau mai mulți decât

crezusem: nouă. Spre mirarea mea, Zavitaev nici nu încerca să scape de urmărirea rechinilor. Încetini şi apoi opri coborârea şi se întoarse spre ei. Ținea în mâini cele două pistoale. Rechinii strângeau cercul din jurul său. Deodată (a fost atât de surprinzător, încât m-am tras înapoi de la ecran), nişte explozii puternice sfâşiară întunericul. Razele reflectoarelor păliră. Pe ecran se agitară umbre negre. Urmară alte şi alte explozii.

Când ochii mi s-au obişnuit iar cu semiobscuritatea, am văzut că totul s-a sfârşit. Zavitaev continua coborârea. Rechinii dispăruseră.

— Ei drăcie! exclamă Samarin. Ce-i asta?

— V-a plăcut? întrebă Revzin. Sunt nişte pistoale cu efect electrohidraulic. Aruncă un jet lichid la o presiune de mii de atmosfere, care poate străpunge o placă de oțel. Pe deasupra, lichidul ia foc în apă...

Pe ecran se vedea acum creştetul crenelat al lui Pluton. Aproape fără a încetini viteza, Zavitaev descrise un cerc pe deasupra craterului şi dispăru în el.

— Să mergem în cabine, zise Revzin, întorcându-se spre mine. Coborârea lui Zavitaev va dura mai mult de-o oră...

*

Am intrat în cabina mea, un cotlon prăpădit, care putea fi numit cabină numai din respect pentru terminologia maritimă. Şedeam culcată în întuneric, atentă la glasurile de-afară. De două ori a trecut cineva pe lângă cabina mea. Mi se tot părea că are să intre Revzin şi are să-mi spună ceva îngrozitor, ireparabil.

Mi-a întrerupt firul gândurilor Ermakov. Stătea pe sălița strâmtă şi la intervale egale bătea în uşa deschisă. Am sărit din pat şi am aprins lumina. Mi se părea că a trecut foarte mult timp; evenimentele îşi pierduseră din intensitate.

— Totul merge bine, Piotr Nikolaevici? l-am întrebat.

— Da, mi-a răspuns el scurt.

În camera-ecluză, cinci oameni îşi puneau scafandrele. Asta m-a readus îndată la realitate.

— Coborâm, îmi spuse Revzin, uitându-se undeva pe lângă mine.

— Dumneata poți să te uiți la televizor, se grăbi să intervină Gorodețki.

Revzin pufni nemulțumit. Mi-am dat seama că între ei avusese loc o discuție înainte de venirea mea.

— Şeful expediției mi-a permis să merg şi eu, am zis.

— E periculos, să ştiți... începu Gorodețki.

— Pune-ți salopeta, îl întrerupse Revzin, adresându-mi-se. Las' că n-o să se întâmple nimic. Dacă mergem cu toții...

*

Eram cu toții şase: Revzin, Samarin, Gorodețki, doi matrozi de pe „Dingo" şi eu.

Razele reflectoarelor ne-o luau înainte cu vreo douăzeci de metri, sfredelind un tunel îngust, galben. În jur era întuneric beznă, şi bezna asta prindea viață doar în răstimpuri, când străbăteam norii de plancton.

Însoțitorii mei se strânseră în grup compact, făcură cerc în jurul meu şi îşi pregătiră pistoalele...

Măsurătorul de adâncime, prins de braț, arăta cinci mii de metri. M-a cuprins neliniştea, şi apoi teama. Regretam că n-am rămas pe bordul lui „Dingo".

Coborârea părea nesfârşit de lungă. Încetul cu încetul, teama s-a mai potolit, apoi a dispărut cu totul. M-am uitat la ceas: părăsiserăm submarinul de mai bine de-o oră. Mai aveam de străbătut ultimii kilometri. Intraserăm în craterul vulcanului şi acum coboram în puțul îngust, forat de automate.

— Cum te simți? auzii aproape de tot vocea lui Revzin. Nu regreți că eşti cu noi?

— Nu vă e teamă? întrebă îndată Gorodeţki.

— Ba da, am mărturisit. Dar acum începe să-mi treacă...

— Fiţi pe pace c-o să vă apuce iar, mă asigură vesel Gorodeţki, şi toţi izbucniră în râs.

— Jos e lumină, spuse unul dintre matrozi. Probabil e şeful.

Într-adevăr, în întâmpinarea noastră venea Zavitaev. Încă de departe, de la vreo sută de metri, ordonă prin telefon:

— Doi rămân aici. În caz de pericol, daţi alarma. Ceilalţi merg jos cu mine!

Am rămas eu şi cu Revzin. Jos (până la fundul puţului erau cam 150 de metri) se agitau nişte luminiţe; acolo se făceau pregătiri pentru explozie.

După o vreme, Revzin spuse (am surprins în vocea lui o notă de îngrijorare):

— Scafandrul este construit să rămână sub apă şase ore. Am coborât timp de o oră şi jumătate, şi tot atâta ne trebuie pentru a reveni la suprafaţă. Afară de asta, Zavitaev a părăsit submarinul aproape cu două ore înaintea noastră. Aşa că peste vreo trei zeci de minute va trebui s-o pornim înapoi...

*

Am conectat receptorul acustic exterior şi ascultam oceanul. Chiar şi aici, la adâncimea asta colosală de aproape douăzeci de kilometri, exista viaţă! Auzeam zgomote dintre cele mai felurite.

M-am gândit că omenirea începe cucerirea adâncurilor cu o foarte mare întârziere. De ce? Labele de gâscă, masca, tubul de respirat ar fi putut fi inventate încă pe vremea faraonilor! Hidrocostumul echipat cu baloane de oxigen a apărut cu o întârziere de cel puţin o jumătate de secol. Scafandrele dure nu s-au perfecţionat aproape de loc în decursul unui secol. Batisfera şi batiscaful ar fi putut fi construite încă la mijlocul secolului trecut...

Năzuim spre planetele îndepărtate: băieţii visează aproape

toți zboruri cosmice. Dar în imediata noastră apropiere se află o uriașă lume neexplorată. Aici găsești de toate: o viață aparte, taine nedezlegate, primejdii de moarte, bogății inepuizabile. Şi mai există aici o frumusețe nemaivăzută.

În aceste locuri, totul aparține viitorului. Vor apărea şi aici primii hidronauți şi va fi făcută prima călătorie în jurul lumii pe fundul oceanului...

*

— Porneşte motorul! Revzin mă zgâlțâia cu amândouă mâinile de umăr. Vin ai noştri. Sus! Sus!

Am mutat maneta de conectare, în spatele meu s-a pus în mişcare paleta şi din momentul acela timpul a pornit-o înainte vertiginos. Urcam cu viteză maximă. Conectat la acumulatoarele de rezervă, aşa cum ordonase Zavitaev, motorul lucra în regim forțat.

Razele reflectoarelor noastre alcătuiau un snop mare şi puternic de lumină. Afară de asta, Zavitaev şi Revzin erau echipați cu nişte puternice lămpi ultraviolete. Nu ne stătea în cale nimeni şi nici n-ar fi cutezat nimeni să ne țină drumul. Aşa credeam eu atunci. Dar a trecut (aş zice: a zburat) mai puțin de o oră, când ne-au ieşit în cale făpturile acelea care-i atacaseră pe roboți.

Asta s-a întâmplat la o adâncime ceva mai mare de trei kilometri. Până la ieşirea din crater mai rămăseseră vreo două sute de metri. Urcam tot cu viteza maximă, când deodată înaintea mea (Zavitaev şi Samarin se aflau cu vreo treizeci de metri mai sus) au țâşnit nişte jerbe orbitoare de foc. Mi-am oprit îndată motoraşul. În telefon bubui glasul lui Samarin:

— Acolo sus… sunt ăia… Am observat doi.

— Sunt mai mulți, îl corectă Zavitaev. Se ascund în alge. Toată lumea coboară. Luați-o spre dreapta, spre ieşindul acela din stâncă... Ei drace!

Din nou țâşniră câteva jerbe de foc. Şi atunci i-am văzut pe

cei care ne atacaseră. La drept vorbind nu i-am văzut, pentru că nici nu puteau fi văzuți. Erau transparenți şi deci aproape invizibili. Dar în lumina razelor ultraviolete se vedea ceva fluorescent înăuntrul acestor făpturi. „Înăuntru" e, de asemenea, o noțiune convențională. La început mi-am zis că se vede un schelet din oase sau din cartilaje. Acum înclin să cred că reflexele acelea fluorescente veneau de la o cuirasă transparentă. În orice caz, aceste reflexe aveau o formă asemănătoare cu aceea a unui păianjen cu şase colosale membre articulate. Zic păianjen şi nu crab, pentru că mişcările acestor făpturi erau neînchipuit de uşoare şi repezi. Dacă aceşti stranii „păianjeni" s-ar fi deplasat mai încet, poate că i-aş fi putut distinge mai bine, pentru că, desigur, nu erau chiar cu totul transparenți. Dar ei treceau pe deasupra noastră vertiginos. Era ceva ca zborul unor uriaşe păsări de pradă.

Ne apăram cu pistoalele electrohidraulice. Păianjenii se retrăgeau între alge, apoi se năpusteau iar asupra noastră. Se pare că nu ştiau de frică. Îi oprea numai focul. La început erau trei sau patru, apoi au mai apărut şi alții. Am numărat opt şi pe urmă am pierdut socoteala.

— Stăm prost, zise gâfâind Revzin. Dacă ne mai țin aici vreo oră şi jumătate, ni se sfârşeşte oxigenul.

Mi-am dat seama că se gândea la Zavitaev, pentru că în scafandrele noastre era încă oxigen de ajuns.

— Va trebui să spargem încercuirea, îşi dădu cu părerea Samarin.

— Să nu ne grăbim, interveni Zavitaev. Nici nu ştim ce ne-or fi pregătind lighioanele astea. Nu putem să ne aruncăm asupra lor aşa, orbeşte.

Un nou atac al păianjenilor întrerupse discuția. De data aceasta veneau asupră-ne ca un zid compact. Unul dintre ei s-a apropiat de mine şi am văzut desluşit sclipătul violet al labelor lui lungi. Am apăsat trăgacele ambelor pistoale.

Perdeaua de foc i-a alungat pe păianjeni.

— Peste o oră se produce explozia, spuse Zavitaev. Începe erupția. Pericolul care vine de aici e mai mare decât cel din partea dihăniilor.

Am întrebat dacă nu poate fi amânată ora exploziei.

— Nu, mi-a răspuns Zavitaev. Dispozitivul se va declanşa acționat de un mecanism de ceasornic. Ca să mai coborâm din nou e prea târziu.

Urmă un răstimp de tăcere.

— Atenție! ne avertiză Zavitaev. Vin iarăşi... Ei drăcie! Ce se petrece acolo?

Sus se petrecea ceva de neînțeles. Păianjenii fantomatici se năpustiseră asupra altcuiva. În primul moment mi s-a părut că era o barcă răsturnată. Dar, când m-am uitat mai bine, mi-am dat seama că noul adversar al păianjenilor era o ființă vie. Corpul ei negru, lucind în razele reflectoarelor, semăna totuşi cu o barcă. Capul turtit avea nişte fălci uriaşe. Două perechi de aripi puternice făceau apa să spumege.

— Dacă se încaieră..., făcu Zavitaev.

S-au încăierat. Atunci am văzut şi noi cu ce armă luptau păianjenii. Nu se apropiau prea mult de adversarul lor. Nu. Se roteau în jurul său. La început nu ne-am putut da seama ce se întâmplă. Dar foarte curând mişcările ființei aceleia greoaie deveniră nu ştiu cum, ciudate, spasmodice.

— Îl înfăşoară cu ceva! exclamă Gorodețki.

Da, păianjenii îl înfăşurau repede pe adversarul lor cu nişte fire invizibile. Mi s-a părut că peste puțin totul se va sfârşi. Dar se pare că adversarul păianjenilor avea o forță cu adevărat colosală. S-a smucit o dată şi a rupt plasa nevăzută. Şi s-a şi năpustit asupra unui păianjen imprudent, înghițindu-l...

Ceilalți păianjeni au şovăit o clipă, apoi iar au format cercul. Reluau totul de la început.

— Am o idee, spuse deodată Samarin. Cât timp sunt ei

ocupați, noi putem coborî. De pe „Dingo” va fi lansată o bombă de adâncime şi...

— Să ştii că ai dreptate! îl întrerupse Zavitaev. Dă ordin!

Coborâm foarte încet, căutând să nu atragem atenția păianjenilor. Dar sus lupta era în toi, şi păianjenii se pare că uitaseră de noi. Măsurătorul de adâncime arăta 4,5 kilometri când Zavitaev, după ce se sfătui cu căpitanul, ordonă să ne oprim. Ne-am adăpostit în crăpăturile craterului. Trebuia să aşteptăm.

În răstimpuri, Ermakov comunica imperturbabil: „Au lansat două bombe... Bombele au străbătut o distanță de două sute de metri... trei sute... cinci sute...”

Ştiam că dacă lupta de sus se va sfârşi înainte ca bombele să ajungă la crater păianjenii ar putea rămâne teferi. În acest caz va trebui să încercăm o străpungere. Dar până vom străbate noi vreo două sute de metri păianjenii au să ne lege cu firele lor nevăzute.

Ermakov număra impasibil: „Şapte sute... opt sute... o mie... o mie trei sute... o mie şase sute...” M-am uitat la ceas: încă o jumătate de oră de întârziere şi Zavitaev nu va mai avea oxigen ca să urce la suprafață.

— Ai emoții?

Zavitaev stătea lângă mine. Îi vedeam ochii zâmbitori. Avea o voce veselă, şugubeață.

— Ştii, mi-a venit o idee... Gândeşte-te: e o prostie să forăm de sus în jos. De ce? Acolo jos, sub scoarța Pământului, sunt forțe uriaşe. Trebuie numai să le deschidem drumul. Să le stimulăm şi să le orientăm poate chiar numai cu ajutorul unor radiații sau al unor unde seismice. Puțul trebuie forat de sub scoarța Pământului. Paradoxal, nu? Ca tot ce e nou şi mare. Crezi că e într-adevăr paradoxal?

Nu pricepeam nimic. Vedeam numai că Zavitaev găsise o idee. Era captivat de ea şi n-aştepta răspuns la întrebarea pe care o pusese. L-am întrebat dacă are oxigen de ajuns. S-a

uitat la mine, rămas o clipă pe gânduri, apoi a spus grav:

— Oxigen? Respir la intervale... ca să fac economic. Văd că te ții bine şi dumneata. Dacă ai să te saturi să tot scrii romane, vino la mine, în expediție. Scafandru. Ce zici? Abia acum o să începem cu adevărat. Ce idee! Cum de nu mi-a venit mai înainte?

În receptorul telefonului se auzi glasul tulburat (sau aşa mi s-a părut mie?) al lui Ermakov.

— Trei kilometri... Bombele au nimerit exact în crater!

— Ascunde-te!

Zavitaev mă împingea spre stâncă.

În clipa următoare, sus, deasupra noastră, bubui o explozie. Abia am apucat să mă lipesc de stâncă, şi bubui o altă explozie. Apa clocotea, scafandrul vuia şi se izbea de bolovani. Am încercat să mă agăț de colțurile stâncii.

— Înainte! Acum - înainte!

Mi-am făcut vânt şi am pornit motorul. Zavitaev mă aştepta:

— Repede-repede! Toată lumea după mine!...

Reflectoarele străpungeau cu greu apa tulbure. La trei-patru metri nu să vedea nimic. Urcam umăr la umăr, ținând pistoalele pregătite pentru orice eventualitate. Dar păianjenii se făcuseră nevăzuți. Ieşirea din crater era liberă.

Douăzeci de minute mai târziu, când ne apropiam de submarin, am simțit apa zguduindu-se; era ca şi cum cineva mi-ar fi dat brânci. Jos, în fundul puțului, explodase încărcătura atomică, deschizând drum magmei...

De dimineață, vântul goneşte nori cenuşii pe deasupra oceanului. În răstimpuri, norii coboară jos de tot, până la valuri. Spre nord, la o distanță de doi kilometri (de pe puntea lui „Irkutsk" se vede departe) huruie vulcanul. Creştetul său, învăluit în fum, s-a ridicat deasupra apei. Asta s-a întâmplat la trei luni după ce a început erupția. Noaptea, o geană

sângerie luminează oceanul. Ziua, vălătucii de vapori şi fum se ridică sus în tăriile cerului.

Erupția continuă. Insula creşte mereu. În douăzeci şi patru de ore, suprafața ei sporeşte cu cinci mii de metri pătrați. Zavitaev spune că erupția va înceta peste o lună, nu mai devreme.

Stau pe puntea lui „Irkutsk”. Vasul spintecă valurile cărora cenuşa le-a imprimat o nuanță sumbră. Aerul e îmbibat de miros de pucioasă. Trebuie să cobor în cabină. Dar n-aş vrea să plec de pe punte. Stau şi mă uit la Atlantida pe care a făurit-o omul...